

Przedmowa

Szanowni Państwo,

dziedzictwo kulturowe to nie tylko zasoby materialne, ale i niematerialne. Dla zrozumienia i właściwego odkodowania materialnych wytworów człowieka powinno się uwzględniać także wymiar niematerialny dziedzictwa na przykład wartości, tradycje, wierzenia, opowiadania, przyspiewki. W zamyśle redaktora naukowego niniejsza publikacja nie jest stricte regionalistycznym wydawnictwem, gdyż poprzez kwerendę i retrospekcję ma na celu ukazywanie związków z dziedzictwem narodowym, a jednocześnie prezentowanie tych artefaktów i zjawisk kulturowych, które stanowią o unikatowości dziedzictwa regionalnego. Omawiane zagadnienia przedstawiono przez pryzmat różnych dziedzin nauki. Wiele rozważań powstało w oparciu o analizę źródeł prymarnych.

W artykułach poświęconych Emilii Bohowiczowej, Piotrowi Szembekowi, Leonowi Janiszewskiemu i Stefanowi Szolcowi-Rogozieńskiemu wskazano nie tylko na różne fakty z ich życia, ale także na wkład w dziedzictwo kulturowe innych narodów. Działalność, którą prowadzili wykraczała poza Ziemię Kaliską. Daje to wyśmienity asumpt do prowadzenia badań komparatystycznych, na podstawie których można odsłaniać kolejne nieznanne karty historii.

Wartości i lokalne tradycje zostały ukazane w artykule o baśniach i legendach zebranych oraz opisanych przez nestora kaliskich literatów Eligiusza Kor-Walczaka. Należy zaznaczyć, że traktują one nie tylko o fikcyjnych postaciach oraz wydarzeniach. Stanowią bowiem skarbnicę wiedzy także o życiu i obyczajach dawnych mieszkańców, przeobrażeniach w architekturze miejskiej, nazwach topograficznych i zwyczajowych nieutralności w przewodnikach. Za pomocą języka literackiego w przystępny sposób omówiono uwarunkowania i przebieg wielu zjawisk kulturowych oraz przyrodniczych, które nierzadko trwale zapisały się w architekturze miejskiej lub krajobrazie. W innych rozważaniach wskazano na potrzebę podejmowania działań zapobiegawczych oraz ochronnych na wypadek pożarów i klęsk żywiołowych. Baśnie i legendy kaliskie posiadają duże walory

edukacyjne. Ogniskują się na tym, co jest ulotne, przemijające, a jednocześnie „wspólne” dla przeszłości i terażniejszości.

Kunst artystyczny, emocjonalność i piękno widoczne jest w twórczości Marii Konopnickiej. Pisarka za pomocą pióra utrwaliła obraz miasta swojego dzieciństwa. W jednym z artykułów można dowiedzieć się, w jaki sposób Kalisz zapisał się w pamięci M. Konopnickiej.

Instytucją, która wpisała się w historię miasta Kalisza jest teatr. Do dzisiaj odgrywa istotną rolę nie tylko kulturalną, ale i edukacyjną. Należy wskazać, że teatralia stanowią jedną z form popularyzacji dziedzictwa kulturowego.

Z kolei w artykule o działalności Wacława Klepandego opisano benedyktyńską kwerendę kaliskiego czasopiśmiennictwa, jaką przeprowadził ten znany i szanowany działacz kulturalno-oświatowy, miłośnik historii, krajoznawca.

W badaniach regionalnych warto pamiętać również o fotografii. Dawne zdjęcia nie rzadko są nie tylko pamiątkami rodzinnymi, ale i dokumentami, które mogą być subsydiarnym źródłem do poznawania lub rekonstruowania historii.

Kolory i odcienie życia w wielokulturowym społeczeństwie można poznać poprzez kwerendę aktów notarialnych. W następnym artykule ukazano to na przykładzie testamentów i darowizn sporządzonych przez kaliskich notariuszy w okresie międzywojennym. Jednakże ze względu na zawilość, duży stopień sformalizowania i język prawniczy akta notarialne są zwykle pomijane przez badaczy.

Rozważaniom, które dotyczą nie tylko problematyki historycznej, ale i psychologicznej poświęcono artykuł dotyczący funkcjonowania międzywojennej Powiatowej Policji Państwowej w Jarocinie. Dokumenty te dostarczają wiedzy nie tylko o strukturze, metodach pracy policji, ale i mentalności oraz motywacjach ludzkich zachowań. Archiwalia te posiadają także charakter informacyjny ze względu na sprawozdania o wydarzeniach z życia mieszkańców, działalności różnych organizacji oraz instytucji. Z perspektywy czasu wiele z nich można zobaczyć w innym lub szerszym świetle.

W kolejnym artykule przedstawiono działalność osoby, która odegrała istotną rolę w rozwoju oświaty w Liskowie. Inicjatywy podjęte przez ks. Wacława Błizińskiego sprawiły, że Lisków stał się ówczesnie jedną z „wzorowych” polskich wsi. Powyższą problematykę dopełnia opis prac konserwatorskich i restauratorskich przy kościele w Strzałkowie. Należy wskazać, iż obiekt ten jest nie tylko miejscem kultu, ale i jednym z najcenniejszych zabytków architektury drewnianej na terenie Wielkopolski.

Pragnę serdecznie podziękować wszystkim osobom, które przekazały wyniki swoich penetracji badawczych w postaci artykułów do niniejszego tomu „Dziedzictwa Kulturowego Miasta Kalisza i Regionu Południowej Wielkopolski”.

Z wyrazami szacunku

Redaktor Naukowy